

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

19 בדצמבר 2005

111

י"ח בכסלו התשס"ו

עמוד

126	הצעת חוק אוויר נקי לישראל, התשס"ו-2005
138	הצעת חוק זכויות תלמידים עם לקויות למידה במוסדות על תיכונים, התשס"ו-2005
141	הצעת חוק לתיקון פקודת הכלבת (מס' 5) (בידוד בעל חיים), התשס"ו-2005
142	הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 7) (ספרי לימוד), התשס"ו-2005

מתפרסמת בזה הצעת חוק של חברי הכנסת מטעם ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת:

הצעת חוק אוויר נקי לישראל, התשס"ו-2005*

1. מטרת החוק – חוק זה נועד להבטיח שמירה על איכות האוויר ומניעת זיהומו ולהגן על חיי בני אדם ובריאותם ועל יכולתם לנשום אוויר נקי, וכן על איכות הסביבה, לרבות משאבי טבע, מערכות אקולוגיות והמגוון הביולוגי, בהתחשב בצורכי הדור הנוכחי ובצורכיהם של הדורות הבאים.

ד ב ר י ה ס ב ר

ובזרות הבאים. ההסדר המוצע בחוק מבוסס על למידה מעמיקה מהסדרים דומים במדינות אחרות, ובייחוד חוק אוויר נקי האמריקאי¹, דירקטיבות אירופיות וההסדרה החקיקתית הקיימת בגרמניה, ונך התאמה למצב המשפטי בישראל ולמערכות השלטוניות והציבוריות הקיימות במדינה.

בשל העורך בהסדרה מקיפה של נושא הטיפול בבעיית זיהום האוויר תדון ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת (להלן – הוועדה) לקראת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית, בין היתר, בסוגיות אלה ובהתאמת הדיון הקיים להצעת החוק:
– קביעת נורמה משפטית מרכזית לטיפול בבעיית זיהום אוויר;

– החובה המוטלת על בעל מקור פליטה שלא לאפשר פליטת חומרים מזיקים ממקור הפליטה שבבעלותו או באחריותו במידה העולה על המותר או במידה המסכנת את שלום הציבור;

– תחולת הנורמה על מקורות פליטה מוקדמים (כגון ארובות) ושאינם מוקדמים (כגון מחצבות, בריכות אידוי, אתרי פסולת) ותחולתה גם במקרים שבהם נגרם זיהום אוויר חמור ומסוכן אשר לא ניתן למדוד אותו במקום מסיבות טכניות, בטיחותיות ואחרות (כגון באירועי תקלה, דליקה ופיצוץ); במקרים אלה, אמת ומידה לא תהיה חריגה מכמות זיהום או מערך מסוים, אלא יצירת הסיכון ופוטנציאל הנזק.

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תלבן הוועדה את סמכויות השר לאיכות הסביבה (להלן – השר) להגדיר ולקבוע, לכלל מקורות הפליטה, את החובות המוטלות עליהם, וכן לפקח על יישומו של החוק המוצע ועל אכיפת הדיון במקרים של הפרת החובות שייקבעו בחוק. העיקרון המנחה לצורך זה הוא "המזהם משלם". דהיינו, הטלת החבות למניעת הזיהום והעליונות הכרוכות בכך על מי שגורם לזיהום אוויר ברשות הרבים. במסגרת זו, וכדי לטפל ביעילות בבעיית זיהום האוויר בסביבה, נדרשת קביעתם של ערכים ואמות מידה לכמות וריכוז פליטת החומרים המזהמים המתרת לכל מקור פליטה ולכלל מקורות הפליטה.

מטרה הצעת חוק אוויר נקי לישראל, התשס"ו-2005, המתפרסמת בזה (להלן – הצעת החוק). באה להסדיר את הטיפול בבעיית זיהום האוויר בישראל באופן כולל. זיהום האוויר בישראל מהווה אחד המפגעים הסביבתיים החמורים ביותר המשפיעים על בריאות הציבור בארץ, על איכות חייו ועל סביבתו. על פי מחקרים שנערכו, זיהום אוויר הוא גורם ישיר לעורף תחלואה ואף לתמותה מוקדמת באזורים רבים בארץ. זיהום האוויר נגרם גם לנזק לתשתיות (כדוגמת קורוזיה בצנרת, קירות מפויחים) ולחקלאות (פגיעה ביבולים), וכן לפגיעה לעתים בלתי הפיכה, כמגוון הביולוגי ובמערכות אקולוגיות ייחודיות לישראל. בשקלול נוקי זיהום האוויר לערכים מספיים, בעיית זיהום האוויר גורמת נזק כלכלי גדול ביותר למשק. זיהום האוויר נגרם ממקורות רבים ומגוונים, וביניהם כלי רכב, מיתקנים ומפעלים של תעשייה קלה וכבדה ותחנות כוח לייצור חשמל. עם הגידול באוכלוסייה ועם העלייה ברמת החיים בארץ, מקורות אלה צפויים לגדול, ובמקביל תוחמר בעיית זיהום האוויר.

בשל הצפיפות הגדולה וייחודיותה הגיאוגרפית והאקלימית של הארץ, בעיית זיהום האוויר המזרה בישראל בהשוואה למרבית המדינות המפותחות, ויש צורך בהתמודדות מקיפה עם הבעיה.

טיפול נכון, יעיל ומשולב בבעיית זיהום האוויר, כיום ובעתיד, מחייב התמודדות מערכתית ארוכת טווח ובמישורי פעולה רבים. לשם כך, חיוני כי רשות מרכזית אחת (המשרד לאיכות הסביבה) תרכז בידיה את האחריות והמחויבות לטיפול כולל בבעיה. וכי יונתנו בידיה הכלים להתמודד עם המורכבות וההיקף של בעיית זיהום האוויר, והכל כמפורט בהצעת החוק.

המצב החוקי הקיים מסדיר באופן חלקי ביותר ולא אחיד את הטיפול בבעיית זיהום האוויר בישראל. בנוסף, לא קיימים יעדים בני יישום ומדידים לצמצום זיהום האוויר ברמה הארצית, לא קיימת תכנית משולבת לעמידה ביעדים כאמור וחסרים אמצעי אכיפה הולמים.

הסדרת נושא זיהום האוויר באמצעות חוק ראשי, אשר יאגד בחוכו את כלל הסמכויות וההיבטים של זיהום האוויר, תבטיח טיפול יעיל יותר בבעיית זיהום האוויר וצמצום זיהום האוויר באופן משמעותי לטובת הציבור כיום

* הצעת חוק מט' פ/3518; הועברה לוועדה ביום י"ג בתמוז התשס"ה (20 ביולי 2005).
** Clean Air Act (42 U.S.C. sec. 7401-7671q, sec. 7409, E.L.R Stat. C.A.A sec. 101-618, 40, C.F.R. pt.50

פרק א': פרשנות

הגדרות

2. בחוק זה –

“בעל מקור פליטה” – לרבות תוכר, מחזיק, מפעיל, מנהל בפועל של מקור פליטה, מי ששולט על מקור פליטה, או מי שהוא בעל היתר או רשיון הדרושים לפי כל דין להפעלתו של מקור פליטה;

“דיגום” – נטילת דיגמה של גז הנפלט ממקור פליטה, בדיקתה ורישום הרכבה באופן מבודד;

“זיהום אוויר” – כל אחד מאלה:

(1) זיהום, לרבות על ידי עשן, גז, אדים או אבק;

(2) שינוי בתכונותיו או בהרכבו של האוויר, לרבות מבחינה פיזיקלית, כימית, ביולוגית, בקטריולוגית או רדיואקטיבית,

אשר יש בהם או שעלול להיות בהם, במישרין או בעקיפין, כדי לפגוע בבריאותו של אדם, איכות חייו, רווחתו, רכושו או בכל שימוש סביר שלו בסביבתו, לרבות פגיעה במשאבי הטבע או בסביבה, כמערכות אקולוגיות או במגוון הביולוגי;

(3) חריגה מערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר, אשר נקבעו לפי הוראות חוק זה או לפי כל דין;

“ממונה” – מי שהשר הסמיכו להיות ממונה לענין הוראות חוק זה, כולן או חלקן;

“מפקח” – מי שהשר הסמיכו להיות מפקח לפי הוראות סעיף 29;

“מקור פליטה” – גורם מכל מין וסוג, היוצר או שעלול ליצור, במישרין או בעקיפין, זיהום אוויר, למעט מקור פליטה היוצר זיהום אוויר שאינו חורג מרשות היחיד;

“ניטור” – מרידה רציפה או תקופתית של ריכוזי המזהמים, לשם קבלת מידע שוטף על זיהום האוויר באזור נתון או ממקור פליטה, לפי הענין;

“ערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר” – נוכחות של מזהם באוויר בריכוז הממוצע המרבי המותר לפרקי זמן נקובים, אשר אין בו כדי ליצור חשש סביר לפגיעה בבריאות הציבור או בסביבה;

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 2

להגדרה “בעל מקור פליטה”

מוצעת הגדרה מרחיבה שתאפשר לקבוע את הגורם האחראי לכל פליטה של זיהום אוויר ולהטיל אחריות וסייגים בהתאם לעיקרון של “המוזהם משלם”. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית תדון הוועדה בהיקף ההגדרה.

להגדרות “דיגום” ו“ניטור”

המונחים דיגום וניטור משלימים זה את זה וכוללים את מגוון השיטות והאמצעים למדידה של מזהמי אוויר, בסביבה או במקור הפליטה עצמו.

להגדרה “זיהום אוויר”

למונח זיהום אוויר שלוש חלופות: חלופה ראשונה המתייחסת לזיהום באמצעות גזים, עשן, אדים, אבק וכיוצא באלה וחלופה שניה המתייחסת לשינוי בתכונותיו או בהרכבו של האוויר; לגבי שתי חלופות אלה יש באמור כדי

לפגוע, בכוח או בפועל, בבריאות, באיכות החיים, ברווחה, ברכוש או בשימוש הסביר של אדם בסביבתו. אי במערכות האקולוגיות ובמשאבי הטבע. חלופה שלישית מבהירה כי כל חריגה מערכי סף עליון לנוכחות של חומרים מזהמים באוויר, כפי שנקבע לפי דין, מהווה זיהום אוויר.

להגדרה “מקור פליטה”

מוצע לקבוע הגדרה מרחיבה של מקור פליטה על מנת לאפשר להחיל את החוק המוצע על מגוון רחב של מקורות פליטה, וזאת לשם התמודדות עם בעיית זיהום האוויר המחייבת צמצום פליטת מזהמים לאוויר. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית תדון הוועדה בהיקף ההגדרה. בשלב זה מוצע כי מקור פליטה אשר פעולתו אינה חורגת מתחומי היחיד, לא יכלול בגדרו החוק.

להגדרה “ערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר”

בנוסף לקביעת ערכי פליטה כמפורט לחלן, מעגנת הצעת החוק גם את מה שמקובל לכנות כיום “תקני סביבה”. מוצע לקבוע ערכים מרביים להימצאותם של חומרים

"ערכי פליטה" – ריכוז מרבי נמדד של חומר מזהם הנפלט ממקור פליטה בקצב או באופן אחר, אשר נקבעו על ידי השר לפי חוק זה או לפי כל דין;

"פליטה" – גרם זיהום אוויר, לרבות בדרך של התנדפות, אידי או שחרור לאוויר של חומר במצב צבירה מוצק, נוזלי או גזי, במישרין או בעקיפין;

"רכב מנועי" – כהגדרתו בפקודת התעבורה¹;

"השר" – השר לאיכות הסביבה.

פרק ב: צמצום ומניעה של זיהום אוויר

3. השר יביא לאישור הממשלה, תכנית הכוללת יעדים ארציים ואזוריים לצמצום של זיהום האוויר הכולל בישראל, ואמצעים ודרכים לעמידה ביעדים כאמור במשך תקופה של 15 שנים; תכנית כאמור תובא בפני הכנסת; השר יעדכן את התכנית ויביאה לאישור הממשלה אחת לחמש שנים לכל היותר, ורשאי הוא לקבוע יעדים גבוהים יותר לצמצום זיהום האוויר.
4. (א) השר ימנה ממונה מבין עובדי המדינה שבמשרדו, לצורך הפעלת תחזית ארצית לאיכות אוויר; ממונה כאמור יקבע את דרכי פעולתו של מערך לתחזית כאמור; התרעה לציבור על זיהום אוויר חריג, תיעשה בהתייעצות עם מי שהסמך לענין זה שר הבריאות.
- (ב) הממונה, לאחר התייעצות עם מי ששר הבריאות הסמך לענין זה, יקבע נהלים לענין התרעה לציבור על זיהום אוויר חריג; לענין סעיף זה, "זיהום אוויר חריג" – ריכוז באוויר של מזהם אשר חורג או שהוא עלול לחרוג במדידה מערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר, של אותו מזהם.
5. (א) בעל מקור פליטה מסוג מקורות הפליטה שנקבעו להם ערכי פליטה או ערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר, לפי כל דין, יבצע ניטור או דיגום למדידת החומרים המזהמים הנפלטים ממקור הפליטה שלו.

תכנית
ממשלתית
לצמצום זיהום
האוויר

תחזית איכות
האוויר

חובת ניטור
ודיגום של מקור
הפליטה

ד ב ר י ה ס ב ר

- יישום התכנית.
- סעיף 4 מוצע לקבוע כי ממונה שימנה השר יפעיל מערך ארצי לתחזית איכות האוויר. הממונה יהיה אחראי הן על דרכי הפעלת המערך והן על מתן התחזית באופן שוטף. במסגרת זו, יוכל ממונה לקבוע, בין היתר, מהם המזהמים שבנוגע אליהם תתבצע התחזית. מהם פרקי הזמן הכלולים בתחזית, ותוך התייעצות עם הגורמים המוסמכים במשרד הבריאות, מהן רמות הסף המחייבות התרעות מסוגים שונים וההמלצות לכלל הציבור או לחלק מסוים ממנו בעקבות התחזית לפרק זמן מסוים או לפרקי זמן ממושכים. הגורמים המוסמכים הנוגעים לענין יוכלו להפעיל את סמכויותיהם על סמך התחזית האמורה כדי למנוע מצבים של זיהום אוויר חריג ולמנוע את הנזק הנגרם מהם; יידוע הציבור על אותם מצבים יאפשר נקישת צעדים נוספים להגנת הציבור מפני זיהום.
- סעיפים 5 עד 7 לצורך קביעת רמות הפליטה בפועל ממקור פליטה (הן לצורכי תכנון או בקרה והן לצורכי אכיפה) ולצורך השוואתן עם הרמות המותרות, יש צורך בביצוע ניטור ודיגום באמצעים מדעיים מדויקים. בדיקת המזהמים המצויים בגזים שנאספו בדיגום, הרכבם, ריכוזם ומדדים פיזיקליים וכימיים שונים הקשורים אליהם
- מזהמים באוויר בפרקי זמן מוגדרים, אשר תריגה מעבר להם משקפת סכנות בריאותיות שאותן יש למנוע.
- להגדרת "ערכי פליטה"
- מוצע כי ערכי הפליטה ייקבעו לכלל מקורות הפליטה על ידי השר, זאת, בהתחשב בקצב הפליטה ובתנאים נוספים שאותם יידרש השר לקבוע בהתאם למקור הפליטה הנוגע לענין.
- להגדרת "פליטה"
- מוצע לקבוע הגדרה מרחיבה, שאינה מהווה רשימה סגורה, לפליטה של חומרים מזהמים.
- סעיף 3 מוצע זיהום האוויר בישראל, אשר הולך ומחריף, מחייב התמודדות ברמה הלאומית ותכנון לטווח ארוך. מוצע כי השר יביא לאישור הממשלה וכן יביא בפני הכנסת, תכנית לצמצום זיהום האוויר ולשיפור המצב הקיים. תכנית כאמור תיצור מחויבות לאומית בקרב כל הנוגעים בדבר ותעלה את הטיפול בבעיית זיהום האוויר לדרגה גבוהה יותר בסדר העדיפויות הלאומי, כפי שהדבר נעשה במדינות אחרות. עדכון התכנית הלאומית יאפשר לשר גמישות בהתאמת האמצעים למטרות, ויטפח הגנה טובה יותר לציבור ולסביבה. באמצעות בקרה תוך כדי

¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש, 7, עמ' 173.

- (ב) השר יקבע את האופן והמועדים שלפיהם יבוצעו ניטור או דיגום, לפי הענין.
- (ג) בבדיקת רכב מנועי לצורך רישומו, קבלת רישיון רכב או חידושו לפי פקודת התעבורה (בחוק זה – בדיקת רכב מנועי), יימדדו ערכי הפליטה שנקבעו לפי חוק זה.
6. בעל מקור פליטה שאינו רכב מנועי, ימסור תוצאות ניטור או דיגום שבוצעו לגבי מקור הפליטה שלו, לפי חוק זה או לפי כל דין, לממונה על פי הנחיותיו.
7. (א) השר ימנה רשם שינהל מרשם ובו יירשמו מקורות פליטה ופרטיהם, מזהמים הנפלטים מהם ותוצאות הניטור או הדיגום שנמסרו לו (בסעיף זה – מרשם מקורות פליטה); הרשם רשאי להוסיף למרשם מקורות פליטה כל מידע הנראה לו נחוץ.
- (ב) מרשם מקורות פליטה יהיה פתוח ונגיש לעיון הציבור, ואולם רשאי השר להורות כי מידע על מקור פליטה מסוים לא יהיה פתוח לעיון הציבור, אם סבר שיש לעשות כן מטעמים של בטחון המדינה; בלי לגרוע מהוראות כל דין, לא תתקבל כל טענה בנוגע לרישום פליטת מזהמים ממקור פליטה במרשם מקורות פליטה או העמדת המידע לעיון הציבור.

פרק ג': גופים ציבוריים

8. הגופים המנויים בתוספת יפעלו, במסגרת סמכויותיהם לפי כל דין, כדי למנוע חריגה מערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר, ולצמצום זיהום האוויר הנגרם בתחומי אחריותם או בשטח שיפוטם, לפי הענין, ובלבד שבענינים בעלי השפעה על יצרן חשמל כהגדרתו בחוק משק החשמל, התשנ"ז-1996², יפעלו הגופים באישור השר.

ד ב ר י ה ס ב ר

ככל האפשר, של פליטות מזהמים לאוויר לציבור הרחב ובכך תורם לשקיפות ביחס לציבור. מרשם כאמור יכול שיכיל נתונים על זיהום האוויר הנפלט ממקורות פליטה שונים ועל מאפייני מקור הפליטה המשפיעים הן על הפליטות, הן על הפיזור באטמוספירה לאחר הפליטה והן על מהימנות המדידה והניטור. המרשם יוזן ממקורות המידע הקיימים, ובין היתר, מדיווחי בעלי מקורות פליטה על סמך ניטור ודיגום שיבוצעו, מבדיקות פתע שיבצע המשרד לאיכות הסביבה או גוף מוסמך אחר, מדיווחים שרווחו לרשויות התכנון מבדיקות שבוצעו במכוני רישוי לענין כלי רכב וממקורות מידע גלויים לציבור, כגון דיווחים לבורסה (סעיף 7א) המוצע).

להשגת שקיפות מלאה, על המרשם להיות נגיש בנרחות מרבית לציבור, לדוגמה באמצעות פרסומו באינטרנט. מוצע להעניק לשר שיקול דעת שלא לפרסם נתונים אשר יש בהם כדי לפגוע בביטחון המדינה. מרשם מסוג זה מקובל ברוב המדינות המתקנות בעולם והוא מקיף מידע רב על זיהום האוויר ממקורות הפליטה בהן. מוצע להבהיר כי לא תינתן אפשרות להעלאת טענה בנוגע לרישום פליטת מזהמים ממקור פליטה במרשם או העמדתו לעיון הציבור (סעיף 7ב) המוצע).

סעיף 8 והתוספת מלבד השלטון המרכזי, גם לגופים ציבוריים המנויים בתוספת לחוק (רשויות מקומיות) אחריות לפעול לשם טיפול בבעיית זיהום האוויר ולצמצומו באמצעות הכלים הקיימים ברשותם. לפיכך, סעיפי פרק ג' המוצע אינם באים לגרוע מהאחריות של

(כגון, טמפרטורה, קצב זרימה, תכולת מים, אחוז חמצן) אפשר שתתבצע בו במקום, ואפשר שתתבצע מאוחר יותר במעבדה בשיטות ובאמצעים שונים. בנוסף, זיהום האוויר הנגרם באזור קרוב למקור פליטה או רחוק ממנו, מושפע גם מגורמים נוספים, כגון גובה הארובה, פרופיל הפליטה, שעת הפליטה, התנאים המטאורולוגיים באזור, אשר גם הם צריכים להיקבע או להימדד בעת הדיגום. מכאן נובע הצורך לקביעת האופן והמועדים שלפיהם יבוצעו ניטור או דיגום שיבטיחו קבלת תוצאה מהימנה דיה לכיצוע אכיפה יעילה.

בהתאם לעיקרון הסביבתי המנחה שלפיו "המזהם משלם", מוצע להטיל על בעל מקור פליטה חובה לנטר ולדגום את הפליטות שלו בהתאם להוראות שיקבע השר, ובכך יתאפשרו בקרה, פיקוח ואכיפה יעילים יותר שאינם יכולים להתבצע ללא ניטור או דיגום (סעיף 5 המוצע).

מוצע כי תוצאות הניטור והדיגום, פרט לאלה הנוגעות לרכב מנועי שההסדר לגבי קבוע לפי פקודת התעבורה, יימסרו לממונה שימנה השר. הממונה יקבע הנחיות לענין אופן הדיווח ומועדיו. דיווח זה יהווה אחד מכלי האכיפה שיעמדו לרשות המשרד לאיכות הסביבה. המידע המדווח הוא כלי חשוב לקבלת תמונת מצב מקיפה ומדימנה על הפליטות לאוויר ולנקיטת פעולות לצמצומו ומניעתו של זיהום האוויר (סעיף 6 המוצע).

חובת הדיווח היא כבחינת צעד ראשון ומקדים לקיומו של מרשם מקורות פליטה, המאפשר הצגת תמונה מלאה.

² ס"ח התשנ"ז, עמ' 208.

9. קנס שהטיל עובד רשות מקומית, או בית משפט עקב הפעלת סמכותו של עובד רשות מקומית, ישולם לקופת הרשות המקומית.
10. רשות תמרוך מקומית רשאית, בהתאם לסמכויותיה לפי פקודת התעבורה, להסדיר את תנועת כלי הרכב בתחום שיפויטה או להגבילה לשם צמצום זיהום האוויר.
11. נוכח השר כי באזור מסוים חוזרת ונשנית חריגה מערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר, או שזיהום האוויר באזור מעלה חשש לפגיעה חמורה בבריאות הציבור או בסביבה, יכריז השר על האזור כאזור נפגע זיהום אוויר ויודיע על כך לראשי הרשויות המקומיות שבתחום האזור המוכרז ולאיווד ערים לאיכות הסביבה הנוגע לענין.

פרק ד: תובענה ייצוגית

12. מי שנפגע מזיהום אוויר, או גוף או עמותה כאמור בתוספת בחוק למועצת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992³, זכאי לתבוע פיצוי כספי בשם קבוצת אנשים שנפגעו מאותו זיהום אוויר בשל כל עילה שבשלה הם יכולים לתבוע על פי פרק זה, ונגד כל נתבע שהם רשאים לתבוע (בפרק זה – תובענה ייצוגית).
13. בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית אם מצא כי, לכאורה, נתקיימו כל התנאים האלה:
- (1) שאלות מהותיות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה יוכרעו בתובענה;
  - (2) התובענה הייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת ביותר להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין;
  - (3) קיים יסוד סביר להניח שהתובע ובא כוחו מייצגים בדרך הולמת ובתום לב את ענינם של הנמנים עם הקבוצה; נתבע אינו רשאי לערער או לבקש לערער על החלטת בענין הולמת הייצוג.

ד ב ר י ה ס ב ר

אזור כאמור יגובשו בוועדה לקראת הבנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית.

סעיפים 12 עד 18 הסעיפים שבפרק ד' המוצע באים להסדיר את האפשרות להגשת תובענה ייצוגית בשל מפגעי זיהום אוויר בישראל, הכלי של תובענה ייצוגית מוכר בישראל ובעולם ככלי חשוב במערכת האכיפה נגד מפגעים סביבתיים, וזאת בעיקר משום שהוא מאפשר מעורבות וביקורת ציבורית על פעילות השלטון וגופים מזהמים, ומקנה כלי נוח יחסית לניהול הליך משפטי, שהוא בדרך כלל סבוך ומצריך מומחיות רבה, בידי התובע הבודד. ההסדר לענין התובענה הייצוגית המופיע בפרק זה נוסח באופן התואם את ההסדרים החוקיים הקיימים, למשל, בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח-1998. כפי שתוקן לאחרונה בחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (תיקון מס' 2), התשס"ה-2005 (ס"ח התשס"ה, עמ' 288). בהכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תיבחן האפשרות להוסיף גופים שיהיו רשאים להגיש תובענה ייצוגית בשל עילות לפי החוק המוצע.

משרדי הממשלה לעצמם זיהום האוויר, אלא להוסיף עליה גם אחריות של גופים כאמור. מוצע כי בענינים הנוגעים לייצור השמל יפעלו המנויים בפרט 1 לתוספת. באישור השר, בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תישקל הכללה גופים נוספים בתוספת וכן תיבחן שאלת התאמת ההסדר המוצע להוראות חוק משק החשמל. התשנ"ו-1996.

סעיפים 9 ו-10 מוצע שהסעיפים שרשות מקומית תגבה במסגרת סמכויותיה לפי החוק המוצע בשל גרימת זיהום אוויר, ישולמו לקופתה. כן תוכל לפעול רשות מקומית, בכמכותה כרשות תמרוך מקומית לפי פקודת התעבורה, לשם צמצום זיהום האוויר בתחום שיפוטתה.

סעיף 11 מוצע להסניף את השר להכריז על אזור כאזור נפגע זיהום אוויר ולקבוע חובת הודעה על הכרזה כאמור לרשויות המקומיות ולאיווד ערים לאיכות הסביבה. מטרת הסעיף היא מיקוד תשומת הלב הציבורית והשלטונית לכך שאזור מסוים הוא בעייתו באופן מיוחד בהיבט זיהום האוויר, ובכך לאפשר לציבור באותו אזור לכלכל את צעדיו בהתאם ולעורר את הרשויות לפעול לשינוי מצב זה. דוראות לענין הכנת הכניית הצעדים לגבי

³ ס"ח התשנ"ב, עמ' 184.

14. (א) אישר בית המשפט הגשת תובענה כתובענה ייצוגית, יגדיר את הקבוצה שבשמה תוגש התובענה, ויורה על אופן פרסום החלטתו.
- (ב) יראו כל מי שנמנה עם הקבוצה שהגדיר בית המשפט כמי שהסכים להגשת התובענה כתובענה ייצוגית, אלא אם כן זוריע לבית המשפט על רצונו שלא להיכלל בקבוצה, וזאת בתוך ארבעים וחמישה ימים מיום פרסומה של החלטת בית המשפט; בית המשפט רשאי, לפי בקשה של אדם פלוני, להאריך לגביר את התקופה האמורה, אם ראה טעם מיוחד לכך.
15. פסק דין כתובענה ייצוגית יהווה מעשה בית דין לגבי כל הנמנים עם הקבוצה, בכפוף להוראות סעיף 14.
16. תובע לא יסתלק מתובענה ייצוגית, ולא ייעשו הסדר או פשרה עם נתבע, אלא באישור בית המשפט; נתבקש בית המשפט לאשר הסדר או פשרה, יורה על פרסום הודעה על פרוטי ההסדר או הפשרה; חברי הקבוצה רשאים להגיש, בתוך המועד שיקבע בית המשפט, הונגרות לאישור ההסדר או הפשרה.
17. שר המשפטים רשאי לקבוע –
- (1) סדרי דין בכל ענין הנוגע לתובענה ייצוגית לפי פרק זה;
- (2) הוראות בדבר דרכי הוכחת הנזק שנגרם לכל אחד מן הנמנים עם הקבוצה התובעת, לפי הוראות פרק זה.
18. (א) פסק בית המשפט פיצוי כספי בתובענה ייצוגית, רשאי הוא להורות כי חלק הנראה לו מהסכום שפסק, לאחר ניכוי ההוצאות ושכר טרחה עורך דין, ישולם לתובע שטרם בהגשת התובענה ובהוכחתה, והיתרה תחולק בין הנמנים עם הקבוצה באופן יחסי לנזקיהם, או בכל דרך אחרת שיורה בית המשפט.
- (ב) שכר הטרחה של עורך הדין שייצג את התובע בתובענה ייצוגית ייקבע על ידי בית המשפט.

פרק ה': קנס אזרחי

19. יהיה לשר או לממונה לענין זה, יסוד סביר להניח כי נעשה מעשה או מחדל שקבועה בשלו עבירה לפי סעיף 28, רשאי הוא להטיל על עושה המעשה או המחלל קנס אזרחי בשיעור עשרה אחוזים מהקנס הקבוע לפי הסעיף האמור לאותה עבירה.
20. (א) בהפרה נמשכת ויוסף על הקנס האזרחי הקבוע לאותה הפרה, החלק השלושים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה.

ד ב ר י ה ס ב ר

החוק המוצע. מוצע כי השר או מי שהוא הסמיך לשם כך, יהיה רשאי להטיל קנס אזרחי בשל מעשה או מחדל שקבועה בשלו עבירה לפי החוק המוצע וקבוע הוראות לענין דרך קביעת שיעור הקנס, אופן הטלתו ופרסום דבר הטלת קנס כאמור. מטרת הפרסום היא להביא דין להגברת השקיפות והן להשגת הרתעה יעילה נגד הגורמים המזהמים. גם הוראות הפרק האמור נוסחו באופן התואם את ההסדרים החוקיים הקיימים, למשל, בחוק הסדרת העיסוק בייצור השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה–1995, כפי שתוקן לאחרונה (ס"ח התשס"ה, עמ' 840, בעמ' 849).

מוצע כי קנס אזרחי ישולם לקרן לשמירת הניקיון שהוקמה לפי סעיף 10 לחוק שמירת הניקיון,

יש לציין כי ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת הנה בימים אלה בהצעת חוק תובענות ייצוגיות, התשס"ה–2005, שפורסמה בהצעות חוק – הכנסת 93, עמ' 252, ביום י"ט בתמוז התשס"ה (26 ביולי 2005) ועברה בקריאה הראשונה בכנסת ביום האמור. ההצעה האמורה נועדה לקבוע הסדר מקיף בסוגיית התובענות הייצוגיות. בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תבחן ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת את הצורך בהסדרת נושא התביעות הייצוגיות במסגרת הצעת חוק זו לאור ההצעה האמורה, לרבות השלמת ההסדר בפרק המוצע.

סעיפים 19 עד 27 הסעיפים שבפרק ה' המוצע באים לקבוע דרך אכיפה יעילה ומהירה של הוראות

(ב) בהפרה חוזרת יהיה הקנס האזרחי כפל הקנס הקבוע לפי סעיף 28; לענין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה שנעשתה בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר קנס אזרחי או שבשלה הורשע.

21. קנס אזרחי ישולם לפי דרישת ממונה בכתב, בתוך שלושים ימים מיום מסירתה; הדרישה תוצא לאחר שנמסרה הודעה למי שאליו נועדה הדרישה, על הכוונה להוציאה, וניתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו; בהודעה כאמור יצוין כי בשל הפרה נמשכת יחויב המפר בקנס אזרחי נוסף לפי הוראות סעיף 20(א).

דרישת הקנס
האזרחי ותשלומו

22. הקנס האזרחי יהיה לפי הסכום המעודכן ביום הדרישה לתשלום, ואם הוגש ערעור ובית המשפט הדין בערעור הורה על עיכוב תשלומו – לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בערעור.

סכומו קנס אזרחי
מעודכנים

23. לא שולם קנס אזרחי במועד, ויווספו עליו לתקופת הפיגור הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א–1961⁴ (בחוק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומו.

הפרשי הצמדה
ורבית

24. קנס אזרחי ישולם לקרן לשמירת הניקיון שהוקמה בחוק שמירת הניקיון, התשמ"ד–1984⁵, וישמש למטרות חוק זה; על גביית הקנס תחול פקודת המסים (גבייה)⁶.

גבייה

25. (א) תשלום קנס אזרחי לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל הפרה.
(ב) הוגש נגד אדם כתב אישום על עבירה לפי חוק זה, לא יחויב בשלה בתשלום קנס אזרחי, ואם שולם – יוחזר לו הסכום ששולם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

שמירת אחריות
פלילית

26. הוטל קנס אזרחי לפי סימן זה, רשאי ממונה להורות למי שחייב בתשלום הקנס לפרסם בעתון, או בכל דרך אחרת שיורה, את דבר הטלת הקנס, את שמו של החייב בתשלום, את מהות ההפרה שבשלה הוטל ונסיבותיה ואת סכום הקנס.

פרסום על הטלת
קנס

27. (א) על דרישה לתשלום קנס אזרחי ניתן לערער לפני בית משפט השלום בתוך שלושים ימים מהיום שנמסרה הדרישה.

ערעור

(ב) אין בהגשת הערעור כדי לעכב תשלום קנס אזרחי, אלא אם כן הסכים לכך ממונה או אם הורה בית המשפט אחרת.

(ג) התקבל הערעור, יוחזר הקנס האזרחי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

פרק ו': שונות

28. (א) העושה אחר מאלה, דינו – מאסר שנה אחת או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז–1977⁷, או שניהם יחד –

עונשין

ד ב ר י ה ס ב ר

הרשות המקומית וישולם לקופתה, כפי שנעשה בחוקים אחרים, כדוגמת החוק האמור (סעיפים 9 ו-24).

סעיף 28 כאמור, הנדרמה המשפטית המרכזית לטיפול בבעיית זיהום אוויר אמורה לקבוע את החובה המוטלת על בעל מקור פליטה שלא לאפשר פליטת חומרים

התשמ"ד–1984 (להלן – חוק שמירת הניקיון), שמטרתה ריכוז אמצעים כספיים לשמירה על איכות נאותה של הסביבה (להלן – חקן לשמירת הניקיון). הקנס ישמש למטרות החוק המוצע. עם זאת, מוצע כי קנס שהוטל עקב הפעלת סמכותו של עובד רשות מקומית, ייגבה על ידי

⁴ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

⁵ ס"ח התשמ"ד, עמ' 142.

⁶ חוקי ארץ ישראל, כרך ב', עמ' (ע) 1374, (א) 1399.

⁷ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (1) לא ביצע ניטור או דיגום למדידת החומרים המזהמים הנפלטים ממקור הפליטה שלו, באופן ובמועדים שהורה השר, בניגוד להוראות סעיף 5.
- (2) הפר חובת דיווח או חובת מסירת מידע, לרבות תוצאות ניטור או דיגום, באופן ובמועדים לפי הנחיות ממונה, בניגוד להוראות סעיף 6.
- (ב) עבירה לפי סעיף זה היא מסוג העבירות של אחריות קפידה.
- (ג) היתה העבירה עבירה נמשכת, רשאי בית המשפט להטיל קנס נוסף. בשיעור של חמישה אחוזים מסכום הקנס הקבוע לאותה עבירה, לכל יום שבו נמשכת העבירה, מיום מסירת התראה, או ממועד מאוחר יותר אם נקבע בהתראה; על מסירה לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיף 237 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982,⁴³ בדבר המצאת מסמכים, בשינויים המחויבים: לענין זה, "התראה" – התראה בכתב בידי מי שהשר הסמיכו לענין זה.
- (ד) נעברה עבירה לפי סעיף זה בידי תאגיד, דינו – כפל הקנס כאמור בסעיף קטן (א).
- (ה) עבר אדם עבירה לפי חוק זה והשיג כתוצאה ממנה טובת הנאה או רווח, לעצמו או לאחר, רשאי בית המשפט להטיל עליו, נוסף על כל עונש אחר, קנס בשיעור טובת ההנאה או הרווח שהשיג כאמור.
- (ו) בלי לגרוע מהאמור בסעיף 9, קנס שהוטל על עבירה לפי חוק זה ישולם לקרן לשמירת הניקיון, וישמש למטרות חוק זה.
29. (א) השר רשאי להסמיך עובד ציבור כמפקח לענין חוק זה, למעט לענין בדיקת רכב מנועי; בסעיף קטן זה, "עובד ציבור" – עובד המדינה כמשמעותו בחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959,⁴⁴ או, לענין פיקוח בתחום שיפוטה של רשות מקומית, בהסכמת ראש אותה רשות מקומית, עובד הרשות המקומית או עובד איגוד ערים לאיכות הסביבה.
- (ב) לא יוסמך מפקח אלא בהתקיים שני אלה:
- (1) משטרת ישראל לא הודיעה, תוך חודש מפגישתו של השר אליה, כי היא מתנגדת להסמכתו מטעמים של בטחון הציבור;
- (2) הוא קיבל הכשרה מתאימה כפי שקבע השר, בהסכמת השר לביטחון הפנים, ולענין בדיקת פליטה של זיהום אוויר מרכב מנועי בדרך, קיבל הכשרה מתאימה כפי שקבע שר התחבורה.

ד ב ר י ה ס ב ר

ביצוע עבירות בתחומי איכות הסביבה מתאפיין במקרים רבים, בין השאר, בהעדר כוונת גרימת נזק סביבתית מצד אחד ובתוצאות סביבתיות קשות ובלתי הפיכות מצד שני. לפיכך, מוצע לקבוע כי עבירה על החוק היא עבירה של אחריות קפידה (סעיף קטן (ב)).

בלי לגרוע מהאמור בסעיף 9 המוצע, מוצע לקבוע כי גם קנס פלילי שהוטל לפי החוק המוצע יועבר לקרן לשמירת הניקיון (סעיף קטן (ו)).

סעיפים 29 עד 31 מוצע כי השר יהא רשאי להסמיך עובדי ציבור כמפקחים לצורך פיקוח ובקרה על

מזהמים ממקור הפליטה שבבעלותו או באחריותו במידה שעולה על המותר או במידה שמסכנת את שלום הציבור. הוועדה תרון בעת הכנת הצעת החוק בנושא זה לקראת הקריאה השנייה והקריאה השלישית, לרבות בהגדרת העבירה על גורמה זו. בהצעת החוק מוצע לקבוע, כמקובל בחוקים אחרים בתחום איכות הסביבה, הוראות עונשיות לגבי הפרת חובת הניטור והדיגום והפרת חובת הדיווח ומסירת המידע. העובר על עבירות כאמור יהיה צפוי לעונש מרבי של שנה מאסר ולקנס מרבי, העומד כיום על 202,000 שקלים חדשים (סעיף קטן (א)).

⁴³ ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

⁴⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 86.

סמכויות מפקח 30. (א) לשם פיקוח על ביצוע הוראות לפי חוק זה, רשאי מפקח, בכל עת סבירה, להיכנס למקום, ובלבד שלא ייכנס –

- (1) למקום המשמש למגורים אלא לפי צו של בית משפט;
- (2) למקום המוחזק על ידי מערכת הביטחון, אלא אם כן בידו אישור כניסה למקום כאמור מאת השר הממונה או מי שהוא הסמיך לענין זה, וכל עוד לא מתרחשים באותו מקום ובעת כניסת המפקח פעילות מבצעית או פעילות עוינת; לענין פסקה זו –

“מערכת הביטחון” – כל אחד מאלה:

- (1) צבא הגנה לישראל;
  - (2) שירות הביטחון הכללי והמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;
  - (3) מרכזי המחקר הגרעיני שבאחריות הוועדה לאנרגיה אטומית והמכון הביולוגי;
- “השר הממונה” – לענין פסקה (1) בהגדרה “מערכת הביטחון” – שר הביטחון, ולענין פסקאות (2) ו-(3) שבהגדרה האמורה – ראש הממשלה.

(ב) לשם גילוי עבירה לפי חוק זה יהיו למפקח סמכויות חקירה המסורות לקצין משטרה לפי סעיפים 2 ו-3 לפקודת הפרוצדורה הפלילית (עדות)¹⁰, וכן סמכות של שוטר לבקש מבית משפט צו חיפוש ולבצעו לפי סעיפים 23 ו-24(א)(1) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ”ט–1969¹¹; הוראות החוקים האמורים יחולו על חקירה, חיפוש ותפיסת חפצים, הנעשים בידי מפקח, באילו נעשו בידי קצין משטרה או שוטר, לפי הענין, בשינויים המחויבים.

הפרעה למפקח 31. המפריע למפקח או מעכב אותו מלהשתמש כראוי בסמכות שהוענקה לו לפי חוק זה, דינו – מאסר שישה חודשים.

השבת המצב לקדמותו 32. בית משפט שהרשיע אדם בעבירה על חוק זה רשאי, נוסף על כל עונש שיטיל, לחייבו לנקוט את האמצעים הדרושים כדי להפסיק, לצמצם או למנוע את המשך זיהום האוויר, לנקוט את הסביבה וכל אשר זוהם או ניווק עקב ביצוע העבירה ולהשיב את המצב לקדמותו, כפי שיקבע בית המשפט.

אחריות נושא משרה בתאגיד 33. (א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות על חוק זה בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר חובה זו, דינו – כפל הקנס כאמור

ד ב ר י ה ס ב ר

ממקורות יבשתיים, התשמ”ז–1988).
סעיף 33 רבים מבעלי מקורות פליטה הם גופים עסקיים. מוצע לכן להטיל חובה מפורשת על נושא משרה בתאגיד לפקח על פעולות התאגיד ועובדיו לשם מניעת עבירות על הנוראות החוק המוצע. הוראה זו דומה קיימת בחוקים אחרים בתחום איכות הסביבה (למשל, סעיף 16 לחוק החומרים המסוכנים, התשנ”ג–1993, וסעיף 6א לחוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ”ח–1988).
כן מוצע לקבוע חוקה ולפיה נושא משרה הפר את חובתו האמורה אם נעברה העבירה על ידי התאגיד או עובד מעובדיו, אלא אם כן הוכיח נושא המשרה שעשה כל

קיום הנוראות החוק המוצע וזאת כמקובל בחוקים אחרים באיכות הסביבה (למשל, בחוק שמירת הניקיון). מוצע לקבוע עבירה של הפרעה למפקח בעת ביצוע סמכותו לפי החוק המוצע שעונשה המרבי הוא שישה חודשי מאסר.

סעיף 32 מוצע להסמיך את בית המשפט, לאחר שהרשיע אדם בעבירה על החוק, לחייבו לנקוט את האמצעים הדרושים כדי לצמצם או למנוע את המשך זיהום האוויר, לנקוט את הסביבה וכל אשר זוהם או ניווק עקב ביצוע העבירה, ולהשיב את המצב לקדמותו. הוראה דומה קיימת בחוקים אחרים בתחום איכות הסביבה (למשל, סעיף 14 לחוק שמירת הניקיון, וסעיף 6א לחוק מניעת זיהום הים

¹⁰ חוקי ארץ ישראל, כרך א/ עמ' (ע) 439, (א) 467.
¹¹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 12, עמ' 284.

בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; לענין סעיף זה, "נושא משרה" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

(ב) נעברה עבירה על חוק זה בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חוקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

34. (א) על עבירה לפי חוק זה רשאים המנויים להלן להגיש קובלנה כאמור בסעיף 68 קובלנה לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982:

(1) כל אדם – לגבי עבירה שנעברה ברשות היחיד שלו או שגרמה לו נזק;

(2) רשות מקומית – לגבי עבירה שנעברה בתחומה;

(3) כל אחד מהגופים הציבוריים והמקצועיים הקבועים בתוספת לחוק למניעת מפגעים סביבתיים (חביעות אורחיות), התשנ"ב-1992.

(ב) לא תוגש קובלנה לפי סעיף קטן (א) אלא אם כן מסר הקובל הודעה לשר על כוונתו לעשות כן ולא הוגש בתוך שישים ימים לאחר מכן. כתב אישום מטעם היועץ המשפטי לממשלה.

פרק ז: הוראות שונות

35. (א) הוראות חוק זה יחולו על המדינה ונכסיה, לרבות על מקורות פליטה נייחים ותחלה וניידים שבעלות המדינה.

(ב) הוראות חוק זה לא יחולו על מקורות פליטה במקום עבודה, ובלבד שהחשיפה לזיהום האוויר הנוצר או העלול להיווצר עקב פעילותם של מקורות הפליטה האמורים, מוגבלת למקום העבודה ולעובדים באותו מקום עבודה; לענין זה, "מקום עבודה" – חצרי מפעל או מקום עבודה אחר שפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התשל"ל-1970, חלה עליהם.

36. (א) השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. ביצוע ותקנות

(ב) השר, לאחר התייעצות עם שר הבריאות, יתקין תקנות בדבר נוכחות מזהמים באוויר, כדי להגדיר את איכות הראויה של האוויר, לרבות לענין ערכי סף עליון לנוכחות מזהם באוויר בהתחשב, בין היתר, בתקינה בין-לאומית עדכנית, בהמלצות

ד ב ר י ה ס ב ר

אינם מתאימים למקורות פליטה המצויים במקומות עבודה ושהפליטה מהם משפיעה רק על עובדים במקומות אלה. לענין מקומות עבודה כאמור, נתונה לשר התעשייה המסחר והתעסוקה סמכות להסדיר את הנושא בתקנות, ככל שימצא לנכון, לפי סעיף 173 לפקודת הבטיחות בעבודה [נוסח חדש], התשל"ל-1970.

סעיף 36 מוצע לקבוע בחוק כי השר יהיה ממונה על ביצוע החוק, וכי הוא יהיה רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. מוצע כי בענינים כמפורט בסעיף, יותקנו התקנות בהתייעצות השרים הנוגעים בדבר, לפי הענין.

מוצע כי תקנות בדבר נוכחות מזהמים באוויר יותקנו בהתייעצות עם שר הבריאות, זאת, בין היתר, בהתחשב בעקרון הזהירות המונעת, המקובל בנושאים סביבתיים (ר')

שניתן כדי למלא את חובתו האמורה. הוראה דומה קיימת בסעיף 8 לחוק שמירת הסביבה החופית, התשס"ד-2004, ובסעיף 16 לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993.

סעיף 34 מוצע לאפשר הגשת קובלנה על עבירות לפי החוק המוצע. איכות הוראה דומה קיימת בחוקים אחרים בתחום הסביבה (למשל, סעיף 8 לחוק מניעת זיהום הים ממקורות יבשתיים, התשמ"ח-1988, וסעיף 15 לחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993).

סעיף 35 מוצע לקבוע כי החוק המוצע יחול על כל רשויות המדינה, שכן לענין זיהום האוויר וסכנותיו אין נפקא מינה מיהו בעל מקור הפליטה, ומה מטרת השימוש בו. עוד מוצע לקבוע סייג לענין תחולת הוראות החוק במקומות עבודה, שכן ההסדרים הקיימים בחוק המוצע

¹² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 16, עמ' 337.

ארגונים בין-לאומית לבריאות ובעקרון הזהירות המונעת; השר יבחן, אחת לחמש שנים לכל הפחות, את הצורך בתיקון התקנות.

(ג) (1) השר, לאחר התייעצות עם שר התחבורה, יתקין תקנות לענין פליטת מזהמים לאוויר מרכב מנועי לסוגיו השונים, לרבות לענין ערכי פליטה.

(2) השר יקבע כללים לדירוג רכב מנועי לסוגיו בהתאם להשפעה כתוצאה משימוש ברכב מנועי על זיהום האוויר.

(3) שיעורי האגרות ההיטלים או המסים המוטלים על רכב מנועי או על השימוש בו, לפי כל דין, ייקבעו, בין היתר, בהתחשב בכללים כאמור בפסקה (2), וכדי לעודד שימוש ברכב מנועי שהשפעתו על זיהום האוויר פחותה.

(ד) השר, לאחר התייעצות עם שר התשתיות הלאומיות, רשאי לקבוע הגבלות או איסורים על ייצור, יבוא, שיווק, שימוש או סחר בסוגי דלק שונים לתחבורה או במרכיביהם וכן בתוספי דלק כדי להפחית, ככל הניתן, פליטת מזהמים כתוצאה מצריכת דלק או תוספי דלק, ולמנוע פגיעה ביעילות ובתפקוד של מיתקן או מערכת שנועדו לצמצם פליטת מזהמים לאוויר.

שמירת דינים 37. חוק זה בא להוסיף על הוראות כל דין בענין מניעת זיהום אוויר ולא לגרוע ממנו.

תיקון פקודת התעבורה 38. בפקודת התעבורה¹³ –

(1) בסעיף 25(א)(5), אחרי המילים "והתקנות לפיו" יבוא "וכן עבירות על חוק אוויר נקי לישראל, התשס"ז–2005, והתקנות לפיו";

(2) בסעיף 70 –

(א) בפסקה (ז), אחרי "הולכי רגל ואחרים" יבוא "לרבות לענין צמצום זיהום האוויר";

(ב) בפסקה (15), אחרי "בכל חלק ממנה" יבוא "לרבות לענין צמצום זיהום האוויר";

(ג) בפסקה (22), אחרי "והסדרתה" יבוא "לרבות לענין צמצום זיהום האוויר".

ד ב ר י ה ס ב ר

פליטה, כפי שנעשה בארצות הברית או בגרמניה, שימוש במערכת רישוי עסקים או בהוראות אישיות בדרך אחרת. כמו כן, בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית, תבחן הוועדה את נושא קביעת ערכי פליטה על ידי השר.

סעיף 37 מוצע לקבוע כי הוראות החוק המוצע באות להוסיף על הוראות הדין הקיים ולא לגרוע מהן (למשל, חוק למניעת מפגעים, התשכ"א–1961).

סעיפים 38 עד 40 מוצע לתקן את סעיפים 25 ו-70 לפקודת התעבורה, שענינם, בהתאמה, עבירות שבסמכותו של שופט תעבורה והתקנת תקנות לפי פקודת התעבורה ולהתאימם לחוק המוצע (סעיף 38 המוצע). כן מוצע להתאים את ההגדרה "זיהום אוויר" שבחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב–1992, להגדרה שבחוק המוצע (סעיף 39 המוצע). בנוסף, מוצע לתקן את ההגדרה "הסקיר השפעה על הסביבה" שבחוק התכנון והבניה, התשכ"ה–1965, ולקבוע

דברי ההסבר להצעת חוק הקרינה הבלתי מייננת, התשס"ה–2005, הצעות חוק – הממשלה 184. עמ' 894. תקנות ברבר פליטת מזהמי אוויר מרכב מנועי יותקנו בהתייעצות עם שר התחבורה (סעיף קטן ג). תקנות בדבר זיהום הנובע מצריכת דלק יותקנו בהתייעצות עם שר התשתיות הלאומיות (סעיף קטן ד).

לגבי מקורות פליטה נייחים, כגון ארובות מתקני תעשייה, מפעלים ותחנות כוח, כאמור, נדרשת הסדרה של מנגנון כללי לצד הסדר פרטני למקורות פליטה בעלי מאפיינים ייחודיים. הוועדה תירש לענין זה לקראת הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית, תוך התייחסות לעקרון החוקיות מחד גיסא, הורש קביעה של נורמה כללית למקורות פליטה בעלי מאפיינים משותפים, ולצורך קבוע נורמות פרטניות למקורות פליטה ייחודיים, בשל גודלם, כמותם או מאפייני פעילותם, מאידך גיסא. כפי שמתבקש מאפיינים של מקורות הפליטה האמורים. לענין זה תדון הוועדה, בין היתר, במנגנוני הסדרה מעבר לשימוש בתקנות אחידות וכלליות, בגון מנגנון של מתן היתרי

¹³ דיני מרינת ישראל, נוסח חדש 7, עמ' 173: ס"ח התשס"ה, עמ' 747.

39. בחוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965¹⁴ סעיף 1, בהגדרה "תסקיר השפעה על הסביבה", אחרי המילים "השפעות שליליות", יבוא "לרבות בכל הנוגע לזיהום אוויר ולצורך בשמירה על איכות האוויר ומניעת זיהומו". תיקון חוק התכנון והבניה
40. בחוק למניעת מפגעים סביבתיים (תביעות אזרחיות), התשנ"ב-1992¹⁵, בסעיף 1 – (1) במקום "זיהום אוויר", "רעש" ו"ריח" – כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961 יבוא:
"זיהום אוויר" – כהגדרתו בחוק אוויר נקי לישראל, התשס"ז-2005;
(2) אחרי ההגדרה "פגיעה בסביבה החופית" יבוא:
"ריח" ו"רעש" – כמשמעותם בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961;
41. על חוק זה יחולו הוראות סעיפים 10א ו-11 בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961¹⁶. תחולת הוראות חוק למניעת מפגעים
42. תקנות לפי סעיף 36(ג)(1) יותקנו בתוך 18 חודשים מיום תחילתו של חוק זה (להלן – יום התחילה). תקנות ראשונות
43. תכנית לפי סעיף 3 תובא בפני הכנסת בתוך שנתיים מיום התחילה ותכלול לוח זמנים לתחילת יישומה של התכנית אשר לא יעלה על שלוש שנים מיום התחילה. הוראת מעבר

ד ב ר י ז ה ס ב ר

הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית תידון הוועדה בקביעת מועדים להתקנת תקנות ראשונות בכל העניינים המנויים בסעיף 36 המוצע.

סעיף 43 מוצע לקבוע הוראת מעבר שנועדה לאפשר לשר להכין את התכנית כאמור בסעיף 3, אשר תובא לכנסת בתוך שנתיים מיום תחילתו של החוק המוצע.

עלות תקציבית

בשלב זה לא ניתן להעריך את עלותה התקציבית של הצעת החוק.

השפעה על הדורות הבאים

בהתאם לסעיף 32(1) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, מצרף כזה נציב הדורות הבאים לכנסת (להלן – הנציב), את חוות דעתו להצעת החוק.

הנציב רואה חשיבות עליונה בקיומו, מוקדם ככל האפשר, של חוק שיסדיר את נושא זיהום האוויר בישראל, אשר גובה כבר היום מחיר כבד, ואשר השלכותיו מרחיקות לכת להשפעה על משאבי הבריאות, איכות החיים, הטבע ותקציב המדינה – בעתיד הקרוב ולדורות הבאים.

לאיכות הסביבה השפעה ישירה על בריאות האדם והקשר בין סביבה לבריאות הוכח מדעית. העלויות התקציביות הנגרמות למדינה בשל נזקי הזיהום הן רבות ביותר, מניעת הזיהום היתה חוסכת למדינה תקציבי עתק המוצאים בשל תשלום ימי אשפוז, אבדן ימי עבודה, מימון תרופות וטיפול בחולי ובתמותה.

כי מוסדות התכנון ישקלו, במסגרת הכנת תכנית, את מידת ההחמרה הצפויה בזיהום האוויר בתחום התכנית או בסביבתה, בדרך של תסקיר השפעה על הסביבה, ובדרכים אחרות (סעיף 40 לחוק המוצע).

סעיף 41 מוצע להחיל את הוראות סעיפים 10א ו-11 בחוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961, שענינן סמכויות בית המשפט וצו למניעת מפגעים. סעיף 10א האמור קובע כי במקרים שבהם הוגשו כתב אישום או קובלנה בשל עבירה לפי החוק האמור, רשאי בית משפט ליתן צו עשה, צו אל תעשה וכל סעד אחר, ככל שיראה לנכון בנסיבות שלפניו, כדי למנוע, להפסיק או לצמצם מפגעי זיהום אוויר חזקים או בלתי סבירים. במקרים שבהם הורשע אדם בבית משפט בעבירה לפי הסעיף האמור, רשאי בית המשפט בגור הדיון, בנוסף לכל עונש שיטיל, לחייבו בתשלום ההוצאות שהוצאו להסרת המפגע, אם הגיש התובע או מי שהוציאן בקשה לבית המשפט. סעיף 11 בחוק האמור קובע כי אם נוכח השר או מי שהוא הסמיך לענין זה כי נגרם זיהום אוויר חזק או בלתי סביר וטרם הוגש כתב אישום, רשאי הוא ליתן צו המורה על הפסקת המפגע או סילוקו, או על החזרת המצב לקדמותו ככל האפשר. אם מי שנדרש לכך לא מקיים את הצו, רשאי השר או מי שהסמיך לענין זה, לבצע את האמור בצו תוך חיוב מי שצווה כאמור ולא מילא אחר הוראות הצו, בכפל ההוצאות שהוצאו, לקרן לשמירת הניקיון.

סעיף 42 מוצע כי תקנות ראשונות לענין פליטת מזהמים לאוויר מרכב מנועי יותקנו בתוך 18 חודשים מיום הפרסום של החוק המוצע; זאת, כדי לאפשר למשרד לאיכות הסביבה ולמשרד התחבורה להיערך בהתאם. בעת

¹⁴ ס"ח התשכ"ה, עמ' 307; התשס"ה, עמ' 747.
¹⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 184; התשס"ד, עמ' 545.
¹⁶ ס"ח התשכ"א, עמ' 58.

תוספת

(סעיף 8)

1. עיריות, מועצות מקומיות, מועצות אזוריות

ד ב ר י ה ס ב ר

לרעת הנציב, הצעת החוק אינה מספקת מענה מלא והולם להסדרתו של נושא זיהום האוויר בישראל, משום שבנוסחה של הצעת החוק נסוגו אינטרסים מובהקים של שמירה על בריאות הציבור ועל איכות הסביבה מפני אינטרסים תקציביים קצרי טווח ואינטרסים של גורמים עסקיים פרטיים. ענינים אלה דינם לידון ולהתבאר במהלך הכנת הצעת החוק לקריאה השנייה ולקריאה השלישית. עם זאת, ולאור החשיבות בהחלתו של דין רציפות על הצעת החוק – עומדת המלצת הנציב בעינה לתמוך בהעברת החוק בקריאה הראשונה.

מטרתו של חוק אוויר נקי שנחקק בארצות הברית בשנת 1970 (להלן – החוק האמריקאי) היא להגן על בריאות הציבור. בחינת החוק האמריקאי לאחר יישומו בפועל העלתה כי חלה עליה בשיעור של 187% בתוצר הלאומי עליה בשיעור של 171% בהיקפי הנסיעה וירידה בשיעור של 54% בהיקפי זיהום האוויר. ניתוח עלות מול תועלת של יישום החוק האמריקאי העלה כי התועלת שהושגה כתוצאה משיפור הבריאות עלתה רבות על ההוצאות בשל החוק האמריקאי.

חוק אוויר נקי – משמעותו – חיים ארוכים ובריאים.

חברי הכנסת: עמרי שרון, לאה גס, איתן כבל, אילן שלג, משה גפני, יורי שטרן, ראלב מג'אדלה, אמנון כהן, מיכאל נוזלמן, רונן בריוון, אפרים סנה, אהוד רצאבי, גילה פינקלשטיין, ענבל גבריאלי, עבד אלמאלכ דהאמשה, ויקטור כרילובסקי, עטאם מחזל, ואסל טאהא, אלעזר זנדברג, אליעזר כהן, אילן ליבוביץ, אבשלום זלך, ארי לבני, איוב קרא, בנימין אלק, וולי זמיר, עחי לנדאי, רומן ברונטמן, מואמר ברבה, גלעד ארדן, אחמד טיבי, יגאל אסינוב, מל פולישוק-בלוך, גמאל זחאלקה, אראלה גולן, טלב אטאנע, אהוד יתום, חבה גלאון, רשף חן, וולי וואל אדלשטיין, אריה אלדר, רונן בריאון, דני יתום, מיכאל רצון, חיים אורון, נעמי בלומנטל

מתפרסמות בזה הצעות חוק של חברי הכנסת מטעם וערות החינוך, התרבות והספורט של הכנסת:

הצעת חוק זכויות תלמידים עם לקויות למידה במוסדות על תיכונים, התשס"ו–2005*

הגרות 1. בחוק זה –

"המועצה להשכלה גבוהה" – המועצה להשכלה גבוהה שהוקמה בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח–1958 (בחוק זה – חוק המועצה להשכלה גבוהה);
"אדם עם לקות למידה" – מי שאובחן, לפי הוראות חוק זה, כמו שיש לו לקות למידה;
"לקות למידה" – לקות המשליכה על תהליכים קוגניטיביים, והבאה לידי ביטוי בקשיים משמעותיים ברכישת מיומנויות או בשימוש בכישורים של קשב, דיבור, קריאה, כתיבה, המשגה, תפקוד ניהולי או יכולות חישוביות, חברתיות או רגשיות, ולמעט קשיי למידה הנובעים מאוזן או יותר נאלה בלבר; פגיעה חושית, לקות מוטורית, פיגור שכלי, מוגבלות נפשית או תנאים חיצוניים כמו חסך סביבתי, תרבותי או כלכלי-חברתי;

ד ב ר י ה ס ב ר

בשלבי החיים המאוחרים יותר, במסגרת הלימודים הגבוהים.
בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות לצורך לתת מענה לצרכים המיוחדים של אוכלוסיית התלמידים לקויי הלמידה. מטרתה של הצעת חוק זכויות תלמידים עם לקויות למידה במוסדות על תיכונים, התשס"ו–2005,

שיעור מסוים, הנאמר בין 15 ל-20 אחוזים מכלל אוכלוסיית התלמידים, הם בעלי לקות למידה מסוג אחד או יותר, תלמידים אלה נזקקים להתאמות במסגרת לימודיהם. שאם לא כן, הם מתקשים לממש את מרב הפוטנציאל שלהם. בשונה מתלמידים אחרים, והישגיהם אינם משקפים את יכולותיהם. השלכותיה של לקות הלמידה באות לידי ביטוי הן בשלבי החינוך המוקדמים, והן

* הצעת חוק מס' 2426/פ הועברה לוועדה ביום כ"ה בכסלו התשס"ה (8 בדצמבר 2004).
1 ס"ח התשי"ח עמ' 191.

מוסד על תיכוני –

- (1) מוסד שהוכר על ידי המועצה להשכלה גבוהה לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (2) מוסד שניתן לו היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (3) שלוחה או סניף של מוסד להשכלה גבוהה מחוץ לישראל הפועלים ברשיון המועצה להשכלה גבוהה לפי סעיף 25 לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (4) מוסד שהתואר שלו הוכר לפי סעיף 28 לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (5) מוסד על תיכוני להשכלה מקצועית, טכנית, תורנית או דתית, למעט מוסד שאין בין מטרתיו הכשרת תלמידיו לבחינות ממשלתיות או מתן השכלה המוכרת על ידי משרד ממשלתי או לפי כל דין;
- (6) מוסד להכנה ללימודים אקדמיים או מכינה קדם הנדסאית;

תלמיד – מי שלומד במוסד על תיכוני.

2. (א) מועמד לקבלה למוסד על תיכוני שהוא אדם עם לקות למידה, זכאי להתאמות זכות להתאמות בהליך הקבלה למוסד על תיכוני, לפי הוראות חוק זה.

(ב) תלמיד עם לקות למידה זכאי להתאמות במסגרת לימודיו במוסד על תיכוני שבו הוא לומד, לפי הוראות חוק זה.

3. (א) המועצה להשכלה גבוהה תקבע ותפרסם כללים לשם שילוב אנשים עם לקות למידה בלימודים במוסדות המנויים בפסקאות (1) עד (4) שבהגדרה "מוסד על תיכוני" (בחוק זה – הכללים).

(ב) שר החינוך, התרבות והספורט ושר התעשייה, המסחר והתעסוקה, לפי הענין, בהתייעצות עם הנציבות ועם ארגונים העוסקים בקידום זכויותיהם של אנשים עם לקות למידה, יקבעו הוראות לשם שילוב אנשים עם לקות למידה בלימודים במוסדות המנויים בפסקאות (5) ו-(6) שבהגדרה "מוסד על תיכוני" (בחוק זה – ההוראות). בחוק זה, "הנציבות" – נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות כמשמעותה בפרק 7 לחוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, התשנ"ח – 1998.²

(ג) הכללים וההוראות יתייחסו, בין היתר, לנושאים אלה, והכל בהתחשב בסוג לקות הלמידה:

(1) התאמות לתלמידים עם לקות למידה באופן עריכת מבחנים ובמטלות אחרות המוטלות במסגרת הלימודים;

ד ב ר י ה ס ב ר

גם בחקיקה את זכותם הבסיסית של תלמידים עם לקות למידה להתאמות לצורכיהם, הן בהליך הקבלה למוסדות להשכלה גבוהה ולמוסדות על תיכוניים נוספים כאמור. והן במסגרת לימודיהם במוסדות אלה, והכל בתנאים שיאפשרו להם להביא לידי ביטוי את יכולתם וכישוריהם (סעיפים 1 ו-2).

מוצע כי המועצה להשכלה גבוהה תהיה מוסמכת לקבוע כללים לשילוב תלמידים עם לקות למידה במוסדות שבפיקוחה. לענין המוסדות העל תיכוניים הנוספים, ייקבעו הוראות בנושא זה על ידי שר החינוך, התרבות והספורט או שר התעשייה, המסחר והתעסוקה, לפי סוג המוסד (סעיף 3). עוד מוצע כי כל המוסדות העל תיכוניים יפרסמו את

המתפרסמת בזה (להלן – הצעת החוק). לעגן את זכויותיהם של מועמדים לקבלה ללימודים ושל תלמידים עם לקות למידה במסגרת הלימודים, במוסדות להשכלה גבוהה ובמוסדות על תיכוניים נוספים, לרבות במוסדות על תיכוניים להשכלה מקצועית, טכנית, תורנית או דתית ובמכינות קדם אקדמיות וקדם הנדסאיות.

יצוין כי כבר היום פועלת ועדת משנה מיוחדת של הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה, אשר פועלת לקידום הטיפול בסטודנטים עם לקות למידה במוסדות להשכלה גבוהה שהמדינה משתתפת בתקציביהם. כן הולכת ונבנית מערכת אחידה לאבחון לקויות למידה למוסדות אלה. עם זאת, יש חשיבות לעגן

² ס"ח התשנ"ח, עמ' 152.

- (2) התאמות לתלמידים עם לקות למידה על ידי שימוש בעזרים טכניים יעודיים;
- (3) פעילות תומכת לתלמידים עם לקות למידה;
- (4) הגורם המטפל בתלמידים עם לקות למידה בכל מוסד;
- (5) פרסום נהלים על ידי כל מוסד על תיכונני ליישום הכללים או ההוראות באותו מוסד.

4. כל מוסד על תיכונני יפרסם את הנהלים שקבע ליישום הכללים או ההוראות לפי סעיף 3. יישום ההנחיות או ההוראות
5. שר החינוך, התרבות והספורט, לאחר התייעצות עם שר התעשייה, המסחר והתעסוקה, עם שר הבריאות ועם המועצה להשכלה גבוהה, יקבע את מהותו של אבחון מתאים לענין חוק זה, לרבות את הנאי הכשירות וההכשרה המקצועית הנדרשים לצורך מתן אבחון כאמור. אבחון
6. (א) אין בהוראות חוק זה כדי לחייב התאמה של מבחן, מטלה או חלק מהם, לאנשים עם לקות למידה, כאשר הדבר מתחייב מהדרישות המהותיות של המבחן או המטלה.
(ב) אין בהוראות חוק זה כדי לחייב מוסד על תיכונני בנקיטת פעולה המהווה נטל כבד מדי בנסיבות הענין, בהתחשב, בין היתר, בסוג הפעולה, היקפה, טיבה ועלותה, קיומם של מקורות מימון חיצוניים וממלכתיים לכיצוע התאמות לאנשים עם לקות למידה לפי חוק זה והיקף מחזור ההכנסות או שיעור הרווח של מי שחייב בביצוע ההתאמות לפי חוק זה, והכל בתנאי שנקטו אמצעים חלופיים שהם סבירים בנסיבות הענין. הגבלות לענין התאמות
7. שר החינוך, התרבות והספורט ושר התעשייה, המסחר והתעסוקה, לפי הענין, ממונים על ביצוע חוק זה. ביצוע
8. תחילתו של חוק זה בתום 18 חודשים מיום פרסומו (בחוק זה – יום התחילה). תחילה
9. (א) כללים והוראות ראשוניים לפי סעיף 3 יפורסמו עד יום התחילה.
(ב) חוק זה יוחל בהדרגה על מוסדות על תיכונניים במשך תקופה של 6 שנים מיום התחילה, בפריסה שווה בכל אחת משש השנים, לפי צווים שיקבעו שר החינוך, התרבות והספורט ושר התעשייה, המסחר והתעסוקה, לפי הענין, לאחר התייעצות עם הנציבות ועם המועצה להשכלה גבוהה, לענין המוסדות האמורים בפסקאות (ו) עד (4) שבהגדרה "מוסד על תיכונני". כללים והוראות ראשוניים והחלה בהדרגה

ד ב ר י ה ס ב ר

- הנהלים שקבעו ליישום הכללים או ההוראות האמורים (סעיף 4).
- מוצע כי שר החינוך, התרבות והספורט יקבע את מהותו של אבחון מתאים לענין החוק המוצע, ובין היתר, יקבע מהם הנאי הכשירות וההכשרה המקצועית לשם מתן אבחון כאמור (סעיף 5). עוד מוצע לקבוע כי אין בהוראות החוק כדי לחייב התאמה לתלמידים עם לקויות למידה כאשר הדבר מתחייב מהדרישות המהותיות של מבחן או מטלה. המוטלים על תלמיד במסגרת לימודיו או כאשר יש בהתאמה כאמור כדי להטיל נטל כבד מדי על המוסדות העל תיכונניים: זאת, בדומה להוראות החקיקה בנושא
- שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (סעיף 6).
- עוד קובעת הצעת החוק כי החוק יוחל בהדרגה במשך תקופה של שש שנים, בפריסה שווה בכל אחת משנים אלה, כדי לאפשר היערכות מתאימה של המוסדות ליישום הוראות החוק המוצע (סעיף 9).
- להערכת משרד האוצר, עלותה התקציבית של הצעת החוק היא 25 מיליון שקלים חדשים בשנה. להערכת המציעה, העלות היא כ־20 מיליון שקלים חדשים בשנה: לפיכך, הצעת חוק זו היא הצעת חוק תקציבית כהגדרתה בסעיף 3 לחוק-יסוד: משק המדינה.

חברת הכנסת גילה פינקלשטיין

הצעת חוק לתיקון פקודת הכלבת (מס' 5) (בידוד בעל חיים), התשס"ו-2005*

1. בפקודת הכלבת, 1934 (להלן – הפקודה), בסעיף 4 –
- (1) בפסקה (1), ברישאה, במקום "שנודע להם דבר המקרה" יבוא "אירוע הנשיכה";
- (2) בפסקה (2), במקום "התחלת המעצר" יבוא "אירוע הנשיכה".
2. בסעיף 12 לפקודה, האמור בו יסומן "(א)", אחרי "הפקודה הזאת" יבוא "למעט סעיף (1)4", ואתריו יבוא:
- "(ב) העובר על הוראות סעיף (1)4, דינו – מאסר שנתיים או קנס כאמור בסעיף 61(א)4 (4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וכן קנס נוסף כאמור בסעיף 61(ג) לחוק האמור, לכל יום שבו נמשכת העבירה.
- (ג) לא מילא אדם את חובותיו לפי סעיף (1)4 במשך 24 שעות מאירוע הנשיכה, תהא זו הגנה אם הוכיח שמילא אחר הוראות אותו סעיף במשך 24 שעות לאחר שנודע לו על אירוע הנשיכה."

ד ב ר י ה ס ב ר

חיים שנשך אדם לא יביא את בעל החיים למאורת הבידוד מיד. לאחר אירוע הנשיכה, אלא מספר ימים לאחר מכן, במטרה שבעל החיים יישאר בבידוד זמן קצר יותר מהקבוע בפקודה, מוצע לקבוע כי החובה להביא בעל חיים שנשך אדם למאורת בידוד, תהיה במשך 24 שעות מיום אירוע הנשיכה ולא 24 שעות מיום שנודע לבעלים של בעל החיים על אירוע הנשיכה.

סעיף 2 מוצע להחמיר את העונש הקבוע בשל עבירה על סעיף (1)4 לפקודה, מעונש מרבי של שישה חודשי מאסר או קנס העומד כיום על סך של 12,900 שקלים חדשים, לעונש מרבי של שנתיים מאסר או קנס העומד כיום על סך של 202,000 שקלים חדשים, ולקבוע קנס נוסף על כל יום שבו נמשכת העבירה (סעיף 12(ב) המוצע).

כן מוצע כי חובת ההוכחה תהיה על הבעלים של בעל החיים, שלא ידע על אירוע הנשיכה, ופעל כנדרש בפקודה במשך 24 שעות לאחר שנודע לו על אירוע הנשיכה (סעיף 12(ג) המוצע).

סעיף 1 על פי המצב החוקי הקיים, בעל חיים שהוכנס למאורת בידוד בשל נשיכת אדם, נותר בבידוד במשך עשרה ימים מיום שהוכנס אליה.

מטרתה של הצעת חוק זו היא למוער, ככל שניתן, את הסבל הנגרם לבעל החיים עקב הבידוד, ובלבד שאין בכך כדי לסכן את בריאות הציבור. מבריקה מקצועית עולה כי חשיבות הבידוד וההסגר, לצורך שמירה על בריאות הציבור, היא במשך תקופה של עשרה ימים מיום הנשיכה ולא מהיום שבעל החיים הובא למאורת הבידוד.

על כן, מוצע לתקן בהתאם את סעיף 4 לפקודת הכלבת, 1934 (להלן – הפקודה), ולקבוע כי הבידוד יימשך עשרה ימים מיום אירוע הנשיכה ולא עשרה ימים מיום התחלת המעצר.

עם זאת, הבידוד והמעצר לפי הפקודה חיוניים להגנה על בריאותו של האדם שנשך, של האנשים האחרים שבאו במגע עם בעל החיים הנושך ושל כלל הצבור, ועשויים, במקרים רבים, למנוע את הצורך במתן חיסונים ובסבל נוסף לאדם שנשך. לפיכך, וכדי למנוע מצב שבו בעלים של בעל

חברי הכנסת: יוסי שריד, יוליואל אדלשטיין, אחמד טיבני, איתן כבל, עוזי לנדאו, אברהם מורי

* הצעת חוק מס' 3526/פ' הועברה לוועדה ביום כ"ט בסיון התשס"ה (6 ביולי 2005).
 1 ע"ר 481, תוס' 1, עמ' (ע)242, (א)242: ס"ח התשס"ג, עמ' 223.
 2 ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

הצעת חוק חינוך ממלכתי (תיקון מס' 7) (ספרי לימוד), התשס"ו-2005*

- תיקון סעיף 4 1. בחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, בסעיף 4 –
- (1) בכותרת השוליים, אחרי "תכנית הלימודים" יבוא "קביעת ספרי לימוד";
- (2) האמור בו יסומן "(א)" ואחריו יבוא:
- "(ב) (1) מי שהשר הסמיך לענין קביעת ספרי לימוד (בסעיף זה – הגוף המוסמך), יקבע את רשימת ספרי הלימוד המאושרים לשימוש במוסדות חינוך.
- (2) לא יוחלף ספר לימוד שנקבע כספר לימוד במוסד חינוך, בספר לימוד אחר, במשך חמש שנות לימודים מיום שנקבע, אלא באחת מאלה:
- (א) הספר חדל להיות ספר לימוד מאושר, לפי קביעת הגוף המוסמך;
- (ב) נתקבל לכך אישור של מי שהשר הסמיכו לענין זה מבין עובדי משרדו, לאחר שהשתכנע כי החלפתו של ספר הלימוד נדרשת עקב שינוי תכנית הלימודים או מסיבה אחרת המצדיקה את החלפתו.
- (3) בסעיף זה –
- "מוסד חינוך" – מוסד חינוך מוכר כהגדרתו בחוק לימוד חובה, התש"ט-1949, לרבות כיתות י"א וי"ב במוסד שחל עליו חוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969;
- "ספר לימוד" – ספר המיועד לשימוש תלמידים או מורים במוסד חינוך בהתאם לתכנית לימודים תקפה;
- "ספר לימוד מאושר" – ספר לימוד שנכלל ברשימה שקבע הגוף המוסמך."

ד ב ר י ה ס ב ר

הוראה זו תצמצם את הנטל הכלכלי הכרוך ברכישת ספרי לימוד, תאפשר העברת ספרי לימוד משנה לשנה, וכן מכירה ורכישה של ספרי לימוד משומשים, עם זאת, כדי לאפשר החלפה של ספר לימוד במצבים שבהם נדרשת החלפה כאמור, מוצע שניתן יהיה להחליף ספר לימוד אם חדל להיות ספר לימוד מאושר. במקרים אחרים שבהם מוסד החינוך סבור כי יש להחליף את ספר הלימוד, ניתן יהיה לפנות למי שהשר הסמיכו לענין זה מבין עובדי משרדו, אשר יוכל לאשר את החלפה, אם השתכנע שהחלפתו של ספר הלימוד נדרשת עקב שינוי תכנית הלימודים או מסיבה אחרת המצדיקה את החלפתו (סעיף קטן (ב)2) המוצע).

עוד מוצע שההוראות האמורות יחולו הן על מוסדות החינוך הרשמיים והן על מוסדות החינוך המוכרים שאינם רשמיים, לרבות כיתות י"א וי"ב במוסד שחל עליו חוק פיקוח על בתי ספר, התשכ"ט-1969 (ההגדרה "מוסד חינוך" שבסעיף קטן (ב)3).

מאחר שבגזון ספרי הלימוד הקיים כיום הוא גדול וקיימת הופעה של החלפת ספרי הלימוד שבהם עושים מוסדות החינוך שימוש, באופן חדיר, מוצע להסדיר נושא זה בחקיקה.

בהצעת חוק זו, מוצע לתקן את סעיף 4 לחוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, ולקבוע בו הוראה שלפיה שר החינוך, התרבות והספורט (להלן – השר) יסמיך גוף אשר יקבע את רשימת ספרי הלימוד המאושרים, שמתוכה יוכלו מוסדות החינוך השונים לבחור את ספרי הלימוד המתאימים לאופיים ולתכנית הלימודים הנהוגה בהם. סמכות זו נתונה היום למזכירות הפדגוגית, ולפי הנוסח המוצע, השר יוכל להותיר סמכות זו בודיה, או לקבוע גוף אחר כגוף המוסמך לענין זה (סעיף קטן (ב)1) המוצע).

כמו כן, על מנת למנוע החלפה בלתי מבוקרת של הספרים שנקבעו כספרי לימוד במוסד חינוך מסוים, מוצע שניתן יהיה להחליף ספר לימוד שנקבע כספר לימוד במוסד חינוך, רק לאחר שחלפו חמש שנים מיום קביעתו כאמור.

חבר הכנסת יעקב מרגי

* הצעת חוק מס' 1659/פ: הועברה לוועדה ביום ג' בטבת התשס"ה (15 בדצמבר 2004).
1 ס"ח התשי"ג, עמ' 137; התשס"ד, עמ' 223.
2 ס"ח התשי"ט, עמ' 287.
3 ס"ח התשכ"ט, עמ' 180.